ΕΤΟΣ Β. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 19 Αὐγούστου 1912 ΑΡΙΘ. 86.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς Παύλου (Α'. 21—Β'. 4).

Ἀδελφοί, ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός· ὁ καὶ σφαγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τοῦ Θεοῦ ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκ ἔτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Οὐχ ὅτι, κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

Καθῆκον ἀληθοῦς πνευματικοῦ πατρὸς καὶ ποιμένος ἐκτελῶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπεσκέπτετο, ὁσάκις ἐθεώρει τοῦτο ἀναγκαῖον, τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθείσας Ἐκκλησίας, διὰ νὰ διδάσκῃ καὶ ἐμπεδόνῃ διὰ τῆς διδασκαλίας του τοὺς πιστούς. Τοιαύτην τινὰ ποιμαντορικὴν ἐπίσκεψιν εἶχεν ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ ἔκαμνε καὶ εἰς τοὺς Κορινθίους (Α΄ Κορ. ΙΣΤ΄ 3—9). Ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην, ἐξηγεῖ ἐν τῇ ἀποστολικῇ περικοπῇ, τὴν ὁποίαν ἠκούσαμεν σήμερον τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ἠμποδίσθη, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε τὸ παλίμβουλον, οὐδὲ τὸ ἄστατον τοῦ Ἀποστόλου, διότι ὁ ἅγιος Θεός, ὁ ὁποῖος ἔχρισε τοὺς πιστοὺς καὶ ἐσφράγισεν αὐτοὺς μὲ τὰ ἀμετάβλητα χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἔδωκε τὸν ἀρραβῶνα, τὴν ἐλπίδα, τῆς ἀπολαύσεως τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, αὐτὸς εἶνε, ὁ ὁποῖος βεβαιοῖ καὶ στηρίζει καὶ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς πιστούς. Διαβεβαιοῖ δὲ δι' ὅρκου, ἐπικαλούμενος μάρτυρα τὸν παντογνώστην Θεόν, ὅτι δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, μὴ ἐπισκεψάμενος αὐτούς, «φειδόμενος» αὐτῶν, λυπούμενος αὐτούς, διὰ νὰ μὴ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτοὺς τιμωρίαν διὰ τὰς παρεκτροπάς των· καὶ τοῦτο ὄχι ὡς κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς πίστεως αὐτῶν, ἀλλὰ διότι εἶνε συνεργὸς τῆς χαρᾶς, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ὅτι εἶνε Χριστιανοί, ὡς συντελῶν διὰ τῆς διδασκαλίας του, διὰ τῶν συμβουλῶν του, διὰ τῶν πατριωτικῶν του ἐπιπλήξεων, εἰς τὸ νὰ ἐμμένουν σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν. Ἐθεώρησε δὲ—λέγει—καλὸν νὰ μὴ τοὺς προξενήσῃ λύπην διὰ τῶν ἐπιτιμήσεών του, ἐπισκεπτόμενος αὐτούς. Διότι—προσθέτει—ἐὰν ἐγὼ σᾶς κάμνω νὰ λυπῆσθε, ποῖος ἄλλος θὰ κάμνῃ ἐμὲ νὰ λυποῦμαι, εἰμὴ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λυπεῖται ἐξ αἰτίας τῶν πατρικῶν μου νουθεσιῶν καὶ ἐπιπλήξεων; Καὶ ἔγραψα—λέγει—ταῦτα πρὸς ὑμᾶς, διὰ νὰ μὴ ἔλθω καὶ αἰσθανθῶ λύπην παρ' ὑμῶν, παρὰ τῶν ὁποίων ἦτο πρέπον νὰ περιμένω χαράν, καὶ λέγω τοῦτο ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅλοι ὑμεῖς χαίρετε ὅταν καὶ ἐγὼ χαίρω. Δὲν ἔγραψα διὰ νὰ σᾶς λυπήσω μὲ τὰς ἐπιπλήξεις μου, τὰς ὁποίας μὲ λύπην μεγάλην καὶ στενοχωρίαν τῆς καρδίας μου ἔκαμα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσητε τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐκ περισσοῦ αἰσθάνομαι καὶ ἔχω πρὸς ὑμᾶς.

Μεγάλη πραγματικῶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μεγάλη καὶ ἄπειρος ἡ πατρικὴ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται ἐν τῷ σημερινῷ ἀναγνώσματι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς Κορινθίους. Καταγγέλλονται οὗτοι πρὸς αὐτὸν διὰ διαφόρους κακοδοξίας καὶ πλάνας, διὰ πράξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἥρμοζον εἰς Χριστιανούς, διὰ διαιρέσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον μεταξύ των, δι' ὑπερηφάνειαν, ἡ ὁποία εἶχε κυριεύσει αὐτούς, καὶ ὁ Ἀπόστολος, ὡς ἔμπειρος καὶ ἐπιμελὴς ἰατρός, ὡς φιλόστοργος πατὴρ καὶ ἀληθὴς πνευματικὸς πατὴρ καὶ διδάσκαλος, χρησιμοποιεῖ τὰ κατάλληλα φάρμακα, τὴν νουθεσίαν, τὴν ἐπίπληξιν, τὴν τιμωρίαν, ἀναχωρῶν πάντοτε ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς πατρικῆς ἀγάπης, ὑπ' αὐτῆς ἐμπνεόμενος καὶ κινούμενος καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς μόνην τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν ἀποβλέπων καὶ ταύτην καὶ

μόνον ταύτην ἐπιδιώκων. Ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς προγενέστερον ἐκ πατρικῆς ἀγάπης νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτοὺς πρὸς τελείαν ἄρσιν τῶν συμβαινόντων παρ᾽ αὐτοῖς ἀτόπων, πρὸς ἐντελῆ θεραπείαν τῶν ἠθικῶν αὐτῶν ἀρρωστημάτων. Ἀλλ᾽ ἐκ τῆς αὐτῆς πατρικῆς ἀγάπης ἐμποδίζεται μεταγενέστερον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, διὰ νὰ μὴ προξενήσῃ λύπην εἰς αὐτούς, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃ λύπην παρ᾽ αὐτῶν, «ἀφ᾽ ὧν ἔδει αὐτὸν χαίρειν». Καὶ κατὰ τὴν μίαν δῆλα δὴ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν, ἐλατήριον καὶ σκοπὸν τῶν ἐνεργειῶν του εἶχε τὴν ἀγάπην, τὴν πατρικήν, τὴν εἰλικρινῆ, τὴν ἀληθῆ ἐκείνην ἀγάπην, ἡ ὁποία καὶ εἰς συμβουλὰς καὶ εἰς ἐπιπλήξεις καὶ εἰς τιμωρίας τῶν ἀγαπωμένων Κορινθίων παρώτρυνε τὸν ἀγαπῶντα Ἀπόστολον. Καὶ τοιαύτη ὄντως πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἀληθὴς ἀγάπη.

Ἀγαπᾶν, ἀδελφοί, σημαίνει θέλειν καὶ ἐπιθυμεῖν, ἐπιδιώκειν καὶ πράττειν τὸ ἀληθὲς συμφέρον τῶν ἄλλων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης· ἀγαπᾶν σημαίνει φροντίζειν καὶ ἐργάζεσθαι ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὅπως καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν. Ἑπομένως ὁ ἀληθῶς κατὰ τὴν σημασίαν ταύτην ἀγαπῶν ἔχει τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς αὐτὸν ἡ ἀγάπη, καὶ νὰ συμβουλεύῃ καὶ νὰ ἐπιπλήττῃ καὶ νὰ τιμωρῇ τὸν ἀγαπώμενον, ὅταν οὗτος, ἐκ πλάνης, ἐκ κακῆς ἀντιλήψεως, ἐξ ἀγνοίας, ἢ καὶ ἐν γνώσει, πράττῃ ἔργα ἐναντία τοῦ ἀληθοῦς συμφέροντός του, ἀπαράλλακτα, ὅπως θὰ ἔκαμνεν, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, περὶ τῶν συμφερόντων του. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐξάσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου, τοῦ ἐκ τῆς ἀγάπης ἀπορρέοντος, εἶνε καὶ φαίνεται πολλάκις πικρά, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν διδόμενα φάρμακα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς εἶνε πικρά, ἐν τούτοις τὰ λαμβάνομεν διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας ἡμῶν, σκεπτόμενοι ὅτι ἡ πικρία, τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν ἐξ αὐτῶν εἶνε παροδική, σταθερὰ ὅμως καὶ διαρκὴς θὰ εἶνε ἡ γλυκύτης, τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα κατόπιν, ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κλονισθείσης ὑγείας ἡμῶν. Ὀρθῶς λοιπὸν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν σκεπτόμενοι ὀφείλομεν ὄχι μόνον ν᾽ ἀνεχώμεθα, ἀλλὰ καὶ εὐγνωμόνως ν᾽ ἀποδεχώμεθα τὰς ἐξ ἀγάπης ἀπορρεούσας συμβουλὰς καὶ νουθεσίας, ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίας τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς, διότι αὗται ἐξυπηρετοῦν ἀσφαλῶς τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον ἡμῶν.

Καὶ τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἀγαπώντων ἀληθῶς ἔχουν οἱ γονεῖς· διὰ τοῦτο ὀφείλουσι τὰ φρόνιμα τέκνα ν᾽ ἀποδέχωνται μὲ αἴσθημα εὐγνωμοσύνης τὰς συμβουλὰς καὶ ἐπιπλήξεις αὐτῶν καὶ νὰ συμμορφόνωνται πρὸς αὐτάς. «Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ» λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Κολ. Γ′ 20 καὶ Ἐφεσ. ΣΤ′ 1). Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ πνευματικοὶ πατέρες, οἱ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι δὲν πρέπει νὰ ὑστερῶσι, καὶ δὲν ὑστεροῦσιν, εἰς τὸ αἴσθημα τῆς πρὸς τὰ πνευματικὰ τέκνα, πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀγάπης. Καὶ τούτων λοιπὸν τὴν διδασκαλίαν καὶ τούτων τὰς πατρικὰς νου-

θεσίας καὶ ἐπιπλήξεις χρεωστοῦμεν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πρὸς τὸ συμφέρον μας, ν᾽ ἀκροώμεθα εὐλαβῶς, ν᾽ ἀποδεχώμεθα εὐγνωμόνως καὶ νὰ ὠφελούμεθα ἐξ αὐτῶν. «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες» παραγγέλλει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος (Ἑβρ. ΙΓ´ 17). Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν εὑρίσκονται οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες, οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον τῆς γενικῆς ἐποπτείας τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ἐγκατασταθέντες ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας «εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν» (Α´ Πέτρ. Β´ 14), οἱ ἐξ ἀγάπης καὶ ἐν ἀγάπῃ μεριμνῶντες καὶ ἀποφασίζοντες ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων, οἱ ὑποστηρίζοντες τὸ ἀγαθὸν καὶ τιμωροῦντες τὸ κακόν. Καὶ ἀπέναντι ἑπομένως καὶ τούτων χρεωστοῦμεν ὅλοι, πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, νὰ δεικνύωμεν εὐλαβῆ ὑπακοήν, νὰ συμμορφονώμεθα πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν ὠφέλειάν μας, νὰ πειθώμεθα εἰς τοὺς νόμους, τῶν ὁποίων ἡ πιστὴ ἐφαρμογὴ ἔχει ἐναποτεθῆ εἰς αὐτούς, νὰ τιμῶμεν αὐτούς, νὰ σεβώμεθα αὐτοὺς ὡς ἐξ ἀγάπης κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. «Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόνι, ὡς δι᾽ αὐτοῦ πεμπομένοις» (ἔνθ. ἀνωτ. 13-14), ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ἀλλ᾽ ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τῶν τέκνων, τῶν πνευματικῶν καὶ φυσικῶν, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ἀρχομένων, ἔχει καὶ δικαιώματα ἐν σχέσει πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς πνευματικοὺς πατέρας, τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς ἄρχοντας. Καθὼς δῆλα δὴ οἱ πρῶτοι ἔχουν τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ εἶνε εὐπειθεῖς καὶ εὐλαβεῖς, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ δεύτεροι ὀφείλουν νὰ ἀγαπῶσιν ἀληθῶς, νὰ φροντίζωσιν ἐπιμελῶς, νὰ ἐργάζωνται ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰλικρινείᾳ ὑπὲρ τῆς πραγματικῆς ὠφελείας τῶν πρώτων. Οὐδὲ εἶνε ἀπηλλαγμένοι εὐθύνης καὶ ἀπέναντι τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, ἐὰν δὲν ἐργάζωνται τοιουτοτρόπως. Ὅλοι λοιπόν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, γονεῖς καὶ τέκνα, ποιμένες καὶ ποιμαινόμενοι, διδάσκαλοι καὶ διδασκόμενοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πρότυπον ἔχοντες τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς Κορίνθου, ἄς ἔχωμεν βάσιν καὶ θεμέλιον ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν τὴν ἀγάπην καὶ ἂς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ τὴν ἐπίγειον καὶ οὐράνιον εὐτυχίαν θὰ κληρονομήσωμεν. Ἀμήν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΕΒΔΟΜΗ ΕΝΤΟΛΗ

Γ'. «*Οὐ μοιχεύσεις*».

Ἡ αἰσχρολογία, εἴπομεν εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν, εἶναι ἐκ τῶν κακιῶν ἐκείνων, αἵ ὁποῖαι παρασύρουσιν εὐκόλως τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας. Περὶ τῆς κακῆς ταύτης ἕξεως τοῦ αἰσχρολογεῖν, ἥτις κατήντησεν οὐδὲ ἁμαρτία νὰ θεωρῆται ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους, ἀλλὰ μᾶλλον εὐφυολογία καὶ μάλιστα εὐφυολογία περιζήτητος, περὶ τῆς ὀλεθρίου ταύτης κακίας, καθὼς καὶ περὶ χορῶν καὶ θεάτρων ἔσται ἡμῖν σήμερον ὁ λόγος.

Ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος ἐπιστέλλων πρὸς Ἐφεσίους ἐντέλλεται τάδε· «*αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἢ εὐτρα-* » *πελία τὰ μὴ ἀνήκοντα, μηδὲ ὀνομαζέσθωσαν ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει* » *ἁγίοις*». Πρὸς Κολοσσαεῖς δὲ ἐπιστέλλων ἐντέλλεται ἐπίσης· «*αἰσχρολο-* » *γία μὴ ἐξερχέσθω ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν*». Τὰ αὐτὰ ἐντέλλεται καὶ πρὸς Ἐφεσίους. «*Πᾶς λόγος σαπρὸς μὴ ἐξερχέσθω ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν,* » *ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομήν*», διότι «*φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ* » *ὁμιλίαι κακαὶ*» ὅπως ἐπιστέλλει τοῖς Κορινθίοις.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δείκνυται ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπαγορεύει τὴν ***αἰσχρολογίαν*** πρῶτον, καὶ τὰς ***εὐτραπελίας*** δεύτερον, διότι ἀμφότερα ταῦτα ὁδηγοῦσι τὸν Χριστιανὸν καὶ μάλιστα τῶν ἀθῶον καὶ ἄπειρον τῶν τοῦ κόσμου Χριστιανόν, τὸν νεανίαν ἢ τὴν νεάνιδα εἰς τὴν ἁμαρτίαν. «Πολλοὶ πολλάκις καὶ σωφρονοῦντες, ἀπὸ ῥημάτων αἰσχρῶν » ἦλθον ἐπὶ πράξεις πονηράς», λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Ὁ δὲ μέγας » Βασίλειος βεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι «ἡ πρὸς τοὺς φαύλους λόγους συνήθεια » ὁδός τις ἐστιν ἐπὶ τὰ πράγματα». Ὁ θεῖος Χρυσόστομος θρηνεῖ διότι τὸ αἰσχρολογεῖν δὲν ἐθεωρεῖτο ἄτοπον ὑπό τινων ἐν ᾧ οὐδὲν ἕτερον τοῦ αἰσχρολογοῦντος εὐτελέστερον οὐδὲ ἀτιμώτερον ὑπάρχει. «Βούλει..... » μαθεῖν ὅσον κακὸν τὸ αἰσχρὰ φθέγγεσθαι ; Ἐννόησον τοὺς ἀκούοντας » πῶς ἐρυθριῶσιν ἐν τῇ ἀσχημοσύνῃ τῇ σῇ. Τί γὰρ εὐτελέστερον ἀνδρὸς » αἰσχρολόγου ; Τί ἀτιμότερον ; Εἰς γὰρ τὴν τῶν μίμων ὠθοῦσιν ἑαυ- » τοὺς οἱ τοιοῦτοι τάξιν καὶ εἰς τὴν τῶν πεπορνευμένων γυναικῶν· μᾶλ- » λον δὲ ἐκεῖναι ἐρυθριῶσι μᾶλλον ἢ ὑμεῖς». Ἀλλ' ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸν

αἰσχολογοῦντα, λέγει ἀλλαχοῦ, θὰ ἴδωμεν ὅτι οὗτος ἑαυτὸν πρωτίστως καθυβρίζει, διότι διὰ τῆς αἰσχρᾶς αὐτοῦ γλώσσης καταδεικνύει ὅτι εἶναι διεφθαρμένος ἄνθρωπος καὶ αἰσχρός. «Ἐξετάσωμεν τὸν αἰσχρὰ φθεγγό-» μενον, πῶς ἔστι καταγέλαστος, πῶς ἑαυτὸν καθυβρίζει πρῶτον· καθά-» περ τις βόρβορόν τινα ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφιείς, οὕτως ἑαυτὸν μολύ-» νει. Εἰ γὰρ τὸ ρεῖθρον οὕτως ἀκάθαρτον, ἐννόησον οἷα ἡ πηγὴ τοῦ » βορβόρου τούτου. «*Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα » λαλεῖ*». Ἐγὼ δὲ οὐ διὰ τοῦτο πενθῶ μόνον, ἀλλ᾽ ὅτι οὐδὲ εἶναι δοκεῖ » τῶν ἀτόπων τούτων παρά τισιν. Ἐντεῦθεν αὔξεται τὰ κακά, ὅταν καὶ » ἁμαρτάνωμεν, καὶ μηδὲ πλημμελεῖν νομίζομεν». Ἐπειδὴ δὲ ἡ αἰσχρολογία εἶναι τόσον μέγα κακὸν καὶ συγχρόνως καὶ ἁμάρτημα οὐχὶ τῶν τυχόντων, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ μὴ ἐπιτρέπωμεν τὸ αἰσχρολογεῖν οὔτε εἰς ἑαυτούς, οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔχομεν καθῆκον νὰ ἐκδηλῶμεν τὴν ἡμετέραν ἀποδοκιμασίαν καὶ ἀποστροφὴν καὶ δι᾽ ὄψεως δριμυτέρας, καὶ δι᾽ ἀποστροφῆς τοῦ προσώπου καὶ διὰ λόγου τραχυτέρου, ὅπως συμβουλεύει ἡμᾶς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρείας. «Αἰσχρολο-» γίας δὲ παντελῶς αὐτοῖς τε ἡμῖν ἀφεκτέον, καὶ τοὺς χρωμένους αὐτῇ » ἐπιστομιτέον, καὶ ὄψει δριμυτέρᾳ, καὶ προσώπου ἀποστροφῇ, καὶ τῷ » ἀπομυκτηρισμῷ, πολλάκις δὲ καὶ λόγῳ τραχυτέρῳ».

Δεινὸν ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ εὐτραπελία, διότι αὕτη προσβάλλει τὴν σεμνότητα, πληγώνει τὴν σωφροσύνην καὶ γίνεται πορνείας ὁδηγὸς καθὼς κηρύττει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγων. «Δεινὸν τὸ διαχυθῆναι τῇ εὐτρα-» πελίᾳ· ὁ γὰρ γέλως χαυνοῖ τὸν δεσμὸν τῆς σωφροσύνης· γέλως ἀπωθεῖ » τὴν σεμνότητα· γέλως οὐ μιμνήσκεται φόβον Θεοῦ, γέλως οὐ φοβεῖται » ἀπειλὴν γεέννης· γέλως πορνείας ὁδηγός.. . Εὐτράπελος δὲ λέγεται ὁ » ποικίλος, ὁ παντοδαπός, ὁ ἄστατος, ὁ εὔκολος, ὁ πάντα γινόμενος. Τοῦτο » δὲ πόρρω τοῦ τῇ Πέτρᾳ (τῷ Χριστῷ δηλονότι) δουλεύοντος· δεῖ γὰρ » αὐτὸν καὶ σχῆμα καὶ ρῆμα καὶ γέλωτα καὶ βάδισιν καὶ πάντα μιμεῖσθαι » καὶ σκώμματα δὲ ἐπινοεῖν χρὴ τὸν τοιοῦτον· πόρρω δὲ τοῦτο Χριστιανοῦ » τὸ κωμῳδεῖν». Καίτοι δὲ ἡ εὐτραπελία εἶναι ἔργον ἀντιχριστιανικόν, καίτοι εἶναι κακία ἀντικειμένη εἰς τὴν Χριστιανικὴν σεμνότητα καὶ σωφροσύνην, ἐν τούτοις ὑπάρχουσί τινες, οἱ ὁποῖοι τὴν βδελυρὰν ταύτην αἰσχρολογίαν θεωροῦσιν ἀρετήν, ἐν ᾧ συμβαίνει ὅλως τὸ ἀντίθετον. «Εἴ » τις ἄτιμος, εἴ τις αἰσχρός, οὗτος καὶ εὐτράπελος. Πολλοῖς δὲ καὶ ἀρετὴ τὸ » πρᾶγμα δοκεῖ....» ἐν ᾧ «οὐδὲν τοῦ εὐτραπέλου ἀναισχυντότερον....»

Ὀλεθριωτέρα τῆς ἀπὸ στόματος αἰσχρολογίας καὶ εὐτραπελίας εἶναι ἡ γραπτὴ τοιαύτη, ἤτοι ἡ διὰ τοῦ βιβλίου διαδιδομένη. Ὁ ἄνθρωπος ὁμιλῶν ἀποτείνεται πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον, ἢ πρὸς ὁμήγυριν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιωρισμένην. Τὸ βιβλίον ὅμως λαλεῖ πρὸς ὁλόκληρον λαόν, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Σαπρός τις λόγος διαρκεῖ σχετικῶς ὀλίγον, διότι τὰ λόγια πετοῦν, ἐξαφανίζονται, ἡ δὲ ἐκ τούτων ἐντύπωσις ἐξασθενεῖ, ἀλλὰ τὸ σαπρὸν βιβλίον μένει· ὁ χρόνος ὅστις εἰς πάντα ἐπιτίθησι τὴν σφραγῖδα τοῦ γήρατος, δὲν κατορθώνει πάντοτε τοῦτο προκειμένου περὶ βιβλίου. Τὸ βιβλίον εἶνε δύναμις. Ἐὰν δ᾽ ἦναι αἰσχρόν, τότε εἶναι δύναμις ὀλεθρία. Οὐδέποτε δ᾽ ἄλλοτε ἡ μάστιξ αὕτη τοῦ ἀνηθίκου βιβλίου ἐπήνεγκε τόσας καταστροφάς, ὅσας προξενεῖ ἐπὶ

τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Οὐδέποτε ἄλλοτε τὰ σαπρὰ βιβλία ὑπῆρξαν τόσον πολλὰ καὶ εἰς τόσον βαθμὸν βρωμερὰ καὶ διεφθαρμένα. Ἐκτυποῦνται καθ' ἑκάστην κατὰ μυριάδας καὶ διασκορπίζονται πανταχοῦ καὶ μέχρι τῆς καλύβης ἀκόμη τοῦ ἀγρότου. Δὲν εἶναι δὲ μόνον τὸ βιβλίον τὸ κηρύττον τὴν διαφθοράν, εἶναι καὶ τὸ φυλλάδιον, εἶναι τὸ μηνιαῖον ἢ ἑβδομαδιαῖον περιοδικόν, εἶναι ἡ καθημερινὴ ἐφημερίς, εἶναι ἡ εἰκονογραφία, καὶ αὐτὴ ἡ μουσική. Ὅλη αὕτη ἡ ἀκολασία, γραπτὴ ἢ εἰκονογραφημένη, ἢ ᾀδομένη εἶναι ἡ λυμαινομένη ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας σήμερον, χωρὶς οὔτε γονεῖς, οὔτε παιδαγωγοί, οὔτε πολιτικοὶ ἄρχοντες, οὔτε πνευματικοὶ πατέρες νὰ ἀνησυχῶσι διὰ τοῦτο. Καὶ ὅμως εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀνανήψωμεν καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπωμεν ὅπως περιέρχωνται εἰς χεῖρας τῆς ἀπειροκάκου νεότητος, τὰ ψυχοκτόνα καὶ ψυχώλεθρα μυθιστορήματα καὶ τὰ πορνογραφικὰ φυλλάδια καὶ αἱ διασαλπίζουσαι καὶ στηρίζουσαι τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀνηθικότητα ἐφημερίδες, ἐὰν θέλωμεν νὰ τηρήσωμεν ἀκεραίους καὶ ἀθίκτους τὰς δύο ἱερὰς παρακαταθήκας, ἃς παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐκληρονομήσαμεν, τὴν ὀρθόδοξον δηλονότι πίστιν καὶ τὴν ἁγνότητα τῶν ἠθῶν. Οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τὰ ρυπαρογραφήματα ταῦτα ὀφείλουσιν οὐχὶ νὰ ἀναγινώσκωσιν, ἀλλὰ νὰ παραδίδωσι τῷ πυρὶ μιμούμενοι τοὺς πρώτους Χριστιανούς, οἵτινες ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων κατέκαιον τὰ βιβλία τῆς πλάνης καὶ διαφθορᾶς, ὅπως περὶ τούτου βεβαιοῖ ἡμᾶς ἡ Βίβλος τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων λέγουσα· «*συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων*».

Οἱ τόποι δὲ ὅπου πρὸ πάντων βασιλεύει ἡ αἰσχρολογία καὶ ἡ εὐτραπελία εἶναι ἐκεῖ ὅπου συγκροτοῦνται χοροὶ καὶ γίνονται θεατρικαὶ παραστάσεις. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον οἱ χοροὶ καὶ τὰ θέατρα ὁδηγοῦσι πολλάκις τὸν Χριστιανὸν εἰς τὴν διαφθοράν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι οὐχὶ πᾶν εἶδος χοροῦ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἠθικὴν ἔκλυσιν καὶ ἐξαχρείωσιν· διότι ἀφ' οὗ οἱ Ἰσραηλῖται ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ Φαραώ, τὴν ἐπὶ τούτῳ χαρὰν αὐτῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν δοξολογίαν ἐξεδήλωσαν διὰ χοροῦ. «*Λαβοῦσα*, ἱστορεῖ ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς, *Μαριὰμ ἡ προφῆτις ἡ* » *ἀδελφὴ Ἀαρὼν τὸ τύμπανον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ ἐξήλθοσαν πᾶσαι* » *αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν. Ἐξῆρχε δὲ αὐτῶν* » *Μαριάμ, λέγουσα· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται*». Ὁ προφητάναξ Δαυῒδ ὠρχήσατο ἐπίσης ἐνώπιον τῆς Κιβωτοῦ, ὅταν αὕτη εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς ἐν Σιών, ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν ᾀσμάτων τῶν ψαλμωδῶν καὶ «*ἐν ὀργάνοις, νάβλαις, κινύραις καὶ κυμβάλοις*». Λοιπὸν ὁ χορὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι διασκέδασις θεμιτή, ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη διασκέδασις, ἐφ' ὅσον αὕτη περιορίζεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς *τιμιότητος*. Τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι οἱ σημερινοὶ χοροὶ ἔχουσιν ἐξέλθει τῶν ὁρίων τούτων. Οἱ πλεῖστοι τοὐλάχιστον τῶν σημερινῶν χορῶν καὶ μάλιστα οἱ λεγόμενοι εὐρωπαϊκοὶ χοροί, μὲ τὰ ἀναίσχυντα αὐτῶν σκιρτήματα καὶ τὰς ἀναιδεστάτας περιπτύξεις, μὲ τὴν συνοδεύουσαν αὐτοὺς μουσικήν, μὲ τὰς πολυτελεῖς τῶν χορευόντων ἀμφιέσεις, μὲ τὸ γυμνοτράχηλον αὐτῶν, ὁδηγοῦσιν ἀσφαλῶς καὶ σταθερῶς εἰς τὰς σαρκικὰς ἁμαρτίας, εἰς τὴν καταπάτησιν τῆς ἑβδόμης τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς. Τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν χορῶν ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος συμβουλεύει τὰς μητέρας, ὅσαι ἐνδια-

φέρονται διὰ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν σεμνότητα τῶν ἑαυτῶν θυγατέρων, νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὰς μαθήματα θρησκευτικὰ καὶ οὐχὶ μαθήματα χοροῦ. «*Κινεῖς πόδας*, λέγει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, καὶ ἐξάλλῃ ἐμμανῶς; καὶ » χορεύεις ἀχόρευτα; Τίνας ὀδύρωμαι; τὰς κόρας τὰς ἀπειρογάμους, ἢ τὰς » ἐν τῷ ζυγῷ τοῦ γάμου κατεχομένας; αἱ μὲν γὰρ ἐπανῆλθον τὴν παρθε- » νίαν οὐκ ἔχουσαι, αἱ δὲ τὴν σωφροσύνην τοῖς ἀνδράσιν οὐκ ἐπανήγαγον». » «Σχολεῖον τοῦ Διαβόλου, λέγει καί τις τῶν νεωτέρων εὐσεβῶν ἀνδρῶν » ὁ οἶκος, ὅπου γίνονται οἱ ἄσεμνοι χοροί· Διδάσκαλος ὁ Διάβολος, ὑπο- » διδάσκαλοι οἱ λοιποὶ δαίμονες, μαθηταὶ οἱ δυστυχεῖς Χριστιανοί, μαθή- » ματα, πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀσέλγειαι, μέθαι, κῶμοι, γέλωτες, αἰσχρολο- » γίαι, μωρολογίαι, ἀσωτεῖαι καὶ κάθε μάθημα ἀκολασίας». *Οὐαί*, βρον- » τοφωνεῖ πρὸς τούτους ὁ μεγαλοφωνότατος Ἠσαΐας, *οὐαὶ οἱ κροτοῦντες » πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων! Οὐαὶ οἱ μετὰ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου » καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνοντες»*.

Τὸ θέατρον ἐπίσης δὲν εἶναι κακὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Δύναται μάλιστα νὰ ἀποβῇ καὶ ὠφέλιμον, νὰ διδάξῃ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ ἠθικοποιήσῃ τὸν θεατήν. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδέποτε τὰ θέατρα ὑπῆρξαν τοιαῦτα, πολὺ δ' ὀλιγώτερον σήμερον. Καὶ πραγματικῶς, τίνα τὰ παριστανόμενα ἐν τοῖς θεάτροις; τί βλέπεις ἐκεῖ, Χριστιανέ μου, τί ἀκούεις, τί συναντᾷς; Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ τις, ὅτι ἡ οὐσία τῶν παριστανομένων, καὶ οὐ μόνον ἡ οὐσία, ἀλλὰ καὶ τὰ δευτερεύοντα αὐτῆς, ἀγορεύσεις, χειρονομίαι, ᾄσματα, σκηνογραφίαι, τὰ πάντα ἐξεγείρουσι τὰς ὁρμὰς τῆς σαρκός, ἐξάπτουσι τὴν φαντασίαν καὶ πληροῦσι τὴν καρδίαν ἐπιθυμιῶν ἀκαθάρτων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀπέτρεπον τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὰ θέατρα, τὰ ὁποῖα ἀπεκάλουν, ***Ναὸν τοῦ Σατανᾶ, κοινὸν τῆς ἀσελγείας διδασκαλεῖον, δημόσιον τῆς ἀκολασίας γυμνάσιον, καθέδραν τῶν λοιμῶν, πονηρότατον χωρίον, νοσημάτων γέμον παντοδαπῶν, Βαβυλωνίαν κάμινον***· «καθάπερ γὰρ εἰς κάμινόν τινα, τὸ θέατρον, τὴν πόλιν, ἐμβαλὼν ὁ διάβολος, οὕτω κάτωθεν ὑποκαίει».

Εἴδομεν ὅτι ἡ αἰσχρολογία καὶ ἡ εὐτραπελία, οἱ χοροὶ καὶ τὰ θέατρα ἐξωθοῦσι τὸν Χριστιανὸν εἰς τὸ καταπατεῖν καὶ ἀθετεῖν τὴν ἑβδόμην τοῦ Θεοῦ ἐντολήν. Τούτου οὕτως ἔχοντος ὀφείλομεν, ἀδελφοί, νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ γρηγορῶμεν. Ὁ λόγος ὁ ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν ἐξερχόμενος οὐδέποτε πρέπει νὰ ἦναι αἰσχρολογία ἢ εὐτραπελία, οὐδέποτε πρέπει νὰ ἦναι λόγος «*σαπρός*», ἀλλὰ νὰ ἦναι πάντοτε «*ἅλατι ἠρτυμένος*», λόγος πρὸς εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν παροτρύνων τοὺς ἀκούοντας, διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, «*εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίσει, οὗτος τέλειός ἐστι, » δυνάμενος χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα*». Ἂς μακρύνωμεν δὲ ἑαυτοὺς πάσῃ δυνάμει ἀπὸ τοὺς τόπους, ὅπου οἱ χοροί, τὰ θέατρα καὶ τὰ ἄσεμνα ἐν γένει ἀκούσματα καὶ θεάματα σφαγιάζουσι τὴν αἰδῶ, τὴν σεμνότητα καὶ ἐν γένει τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀρετήν· διότι κατὰ τὸν θεῖον μελῳδόν, τὸν προφητάνακτα δηλονότι Δαυΐδ, «*μακάριος ἀνήρ, ὃς οὐκ » ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ » καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισε*». Γένοιτο.